

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : नोव्हेंबर – २०२५

द्वितीय वर्ष

सत्र – ३

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-३) (YC-3011/ BAYH23-301)

दिनांक : २६/११/२०२५

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) सांख्यदर्शनात किती तत्त्वे सांगितली आहेत? कोणतीही दोन तत्त्वे सविस्तर लिहा.
 - २) कठोपनिषदातील रथाचे रूपक स्पष्ट करा.
 - ३) जैन दर्शनातील ध्यान पद्धती सविस्तर लिहा.
 - ४) बौद्ध दर्शनातील निर्वाण संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ५) जपाचे प्रकार लिहा.
 - ६) हठप्रदीपिकेतील नादानुसंधान प्रक्रियेचे वर्णन लिहा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) तीन गुणांतील संबंध स्पष्ट करा.
 - २) जैन दर्शनातील रत्नत्रय स्पष्ट करा.
 - ३) नादयोगाचे मूळ घटक स्पष्ट करा.
 - ४) मांडुक्य उपनिषदातील आत्म्याचे चार चरण सांगा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) पंचज्ञानेंद्रिय
 - २) बोधिसत्त्व
 - ३) नादाचे विविध प्रकार
 - ४) पंचकोष

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-III) (YC-3011/BAYH23-301)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) How many principles are mentioned in Sankhya Philosophy? Write any two principles in detail.
- 2) Explain the metaphor of chariot in Kathopanishad.
- 3) Describe the meditation method in Jain Philosophy in detail.
- 4) Explain the concept of Nirvana in Buddhist Philosophy.
- 5) Write the types of chanting.
- 6) Describe the process of Nadanusandhana in Hatha Pradipika.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) Explain the relationship between the three gunas.
- 2) Explain the Ratnatraya in Jain Philosophy.
- 3) Explain the basic elements of Nadayoga.
- 4) State the four stages of the Atman in Mandukya Upanishad.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Five senses
- 2) Bodhisattva
- 3) Different types of sound (Naad)
- 4) Panchakosh
